

ICS

ADVISEURS

Integraal Huisvestingsplan onderwijs Waadhoeke

Kernsessie Gemeenteraad

Opdrachtgever

Gemeente Waadhoeke

Referentienummer

Datum

28 juli 2026

Samenstelling

Erwin Veneklaas Slots

Timon Bulten

Kwaliteitskader IHP Waadhoeke

Beste gemeenteraad van Waadhoeke,

Voor deze kernsessie heeft u het kwaliteitskader voor het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs in de gemeente Waadhoeke ontvangen. Het kwaliteitskader legt de fundering voor het IHP. ICSadviseurs heeft de schoolbesturen en uw ambtelijke collega's begeleid om dit gezamenlijke kwaliteitskader te ontwikkelen.

Het kwaliteitskader bevat de wettelijke verplichtingen in het kader van onderwijshuisvesting, zowel voor de gemeente als voor schoolbesturen. Daarnaast is een aantal 'bovenwettelijke' keuzes te maken. Deze zijn als ambitie in het kwaliteitskader opgenomen.

Het kwaliteitskader geeft u inzicht in de ambities. Dit document is als aanvulling bedoeld om u inzicht te geven in de 'minimale keuzes' en de extra te maken keuzes.

Kwaliteitskader IHP Waadhoeke

Het kwaliteitskader is gebaseerd op:

- Geldende wet- en regelgeving, zoals de Wet op primair onderwijs, Wet op voortgezet onderwijs en Wet op expertisecentra
- Het Klimaatakkoord en de Klimaatwet
- De richtlijn IHP vanuit het landelijke Programma Onderwijsinvesting
- Vastgesteld beleid van de gemeente Waadhoeke: de Sustainable Development Goals (SDG's), de duurzaamheidsagenda 2025 – 2028, het coalitieakkoord 2026 – 2030, de omgevingsvisie Waadhoeke en het accommodatiebeleid gemeente Waadhoeke
- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)

Gelijktijdig aan het opstellen van het kwaliteitskader is het wetsvoorstel *Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting* door de Eerste Kamer aangenomen. Naar verwachting wordt deze wet per 1 januari 2027 actief.

Kwaliteitskader IHP Waadhoeke

Het kwaliteitskader is het fundament van het IHP. Naast het kwaliteitskader – ook wel de ambitie – geeft het IHP inzicht in de huidige staat van de schoolgebouwen. Schoolbesturen en gemeente maken samen keuzes over de maatregelen die op de portefeuille worden toegepast. Het IHP geeft deze maatregelen per schoollocatie weer, inclusief onderbouwing, in een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda is het ‘programmmaplan’ waaruit voor elke schoollocatie blijkt in welk jaar, welke maatregel en tegen welke investeringskosten wordt geprogrammeerd.

Maatregelen kunnen zijn:

Nieuwbouw | Vernieuwbouw | Renovatie | Verduurzaming | Uitbreiding | Doorexploiteren / in stand houden | Afstoten (ofwel het gebouw ‘teruggeven’ in eigendom aan de gemeente)

Het nieuwe IHP

- Wordt **wettelijk verplicht** voor gemeenten (per 1 januari 2027)
- Stelt de **gezamenlijke visie en ambitie** van gemeente en schoolbesturen
- Geeft inzicht in de **huidige staat** van de onderwijshuisvesting
- Vertaalt **visie en ambitie** naar een **concrete uitvoeringsagenda** voor de lange termijn
- Geeft inzicht in de **investeringskosten** voor projecten
- Wordt elke **4 jaar** herijkt en heeft een planhorizon tot **tenminste 2041**

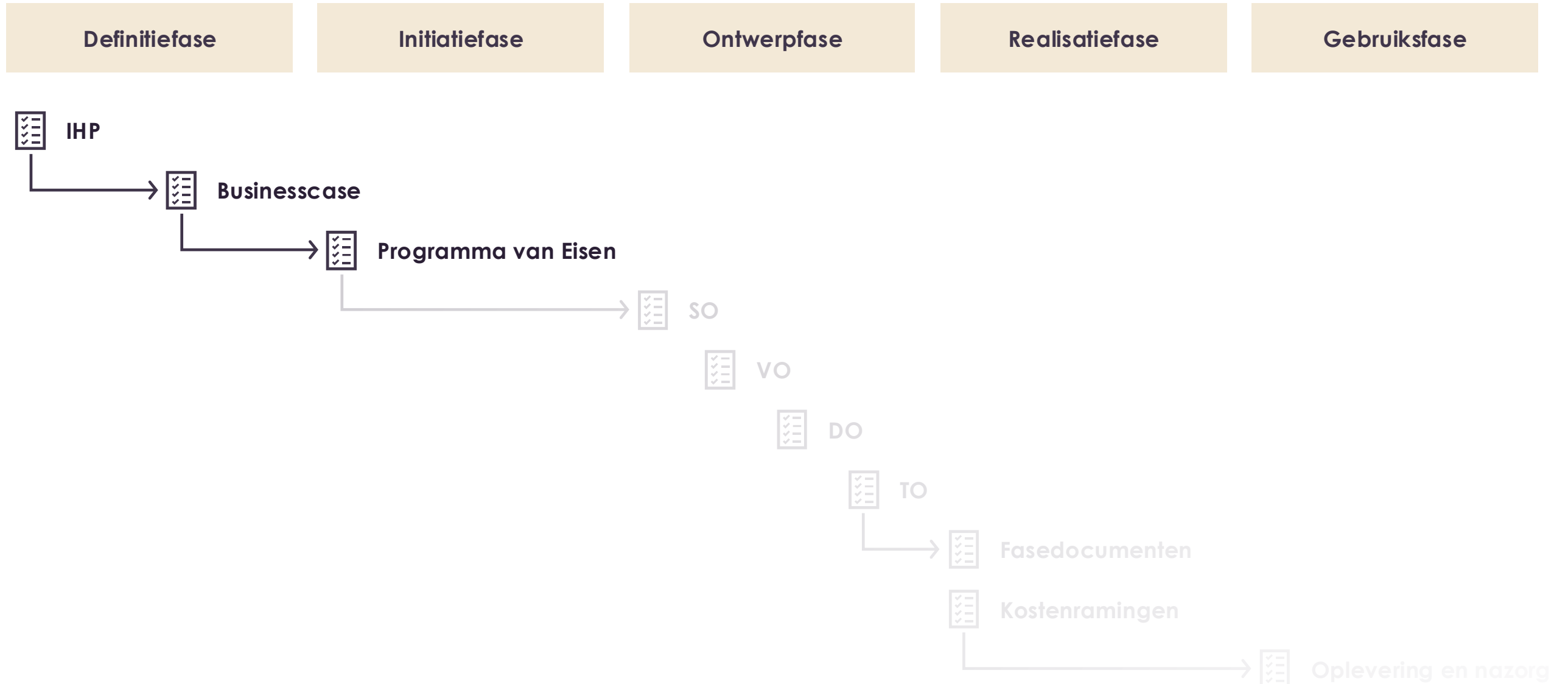
Kwaliteitskader IHP Waadhoeke

Het IHP is te zien als programma. Uit het IHP vloeien projecten voort; de uitvoeringsagenda benoemt deze projecten. Een project kan bestaan uit het opstellen van een programma van eisen voor nieuwbouw of renovatie. In sommige gevallen is eerst meer informatie nodig en stelt het IHP een businesscase voor. In een businesscase worden – afhankelijk van het project – diverse zaken onderzocht, zoals een afweging tussen nieuwbouw of renovatie, een afweging tussen meerdere locaties, mogelijkheden om extra (duurzaamheids)ambities te realiseren of de financiële dekking van het project op basis van Total Costs of Ownership (TCO).

Het IHP is een cyclus instrument. Het IHP geeft de aanzet voor nieuwe projecten. Tegelijkertijd wordt het IHP elke vier jaar herijkt en worden ‘lopende projecten’ hierin meegenomen.

De gemeente stelt ieder jaar, als gebruikelijk, een uitvoeringsprogramma op.

Het IHP als programma

Hoe werkt onderwijshuisvesting in Nederland?

Een gezamenlijke taak

Gemeenten en schoolbesturen hebben elk hun eigen verantwoordelijkheid binnen het speelveld van onderwijshuisvesting. In de regel zijn (en blijven) gemeenten verantwoordelijk voor voldoende en adequate capaciteit (m² bvo) onderwijshuisvesting. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de exploitatie van een school(gebouw).

Onder de wet Planmatige aanpak onderwijshuisvesting wordt een IHP een verplicht instrument voor gemeenten. Anderzijds worden schoolbesturen verplicht een Meerjaren Onderhoudsprogramma (MJOP) op te stellen en de gemeente hier inzicht in te geven. Het gesprek over 'goed onderhoud' (een verantwoordelijkheid van het schoolbestuur) en 'voorzien in adequate onderwijshuisvesting' (een verantwoordelijkheid van de gemeente) wordt hiermee transparanter voor beide partijen. Naast nieuwbouw en uitbreiding wordt renovatie als maatregel een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Ter volledigheid gaat het hier enkel om het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Voor beroeps- en hoger onderwijs gelden andere wettelijke kaders.

Een gezamenlijke taak

Gemeente

Gemeentefonds
Ministeries van BZK en
Financiën

- Zorgplicht: voorzien in adequate onderwijshuisvesting
- (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding
- (Renovatie)
- Verplaatsen van een tijdelijk gebouw
- Economisch eigendom
- Eerste inrichting
- Constructiefouten (inclusief asbest)
- Vergoeding van schade als gevolg van bijzondere omstandigheden
- Onroerendezaakbelasting
- Afsluiten opstal- en inboedelverzekering
- Bijkomende kosten: tijdelijke huisvesting, sloop, terreininrichting, asbest, et cetera

- Voorzieningen bewegingsonderwijs
- PO: binnen- en buitenonderhoud gymzalen

Schoolbestuur

Lumpsum
Ministerie van OCW

- Groot en klein onderhoud
- Exploitatie
- Inpandige aanpassingen
- Juridisch eigendom
- Vervanging van leer- en hulpmiddelen
- Leegstand van leslokalen (exploitatiekosten en eventueel verhuur aan derden)
- Verzekering gericht op uit private middelen bekostigde zaken

- PO: binnenonderhoud gymzalen (in eigendom van schoolbestuur)
- VO: binnen- en buitenonderhoud gymzalen (in eigendom van schoolbestuur)

Wettelijke verantwoordelijkheden...

... en bovenwettelijke keuzes, waarmee ambities worden waargemaakt.

Wettelijk minimum

De gemeente heeft zorgplicht voor voldoende en adequate onderwijshuisvesting. Dit is de basis voor het IHP. Wanneer nieuwbouw, uitbreiding of (in de geest van het wetsvoorstel) renovatie aan de orde komt, zijn de uitgangspunten het het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs leidend.

Anno 2026 betekent dit dat een nieuw gebouw moet voldoen aan:

- Energieprestatie: Bijna energieneutraal gebouw (BENG)
- Binnenklimaat: Frisse Scholen klasse C (op de meeste onderdelen, zie verder)
- Ruimtelijk: aansluitend bij leerlingenprognoses voor 15 jaar, vermenigvuldigd met de rekenregels voor de normatieve ruimtebehoefte
- En uiteraard de lokale context van de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en vigerend beleid

Voor renovatie is de Renovatiestandaard gedefinieerd. Deze is echter niet leidend, maar richtinggevend.

Aanvullende ambities

Boven op de wettelijke verplichtingen, zijn aanvullende ambities denkbaar.

- Energieprestatie: Energieneutraal gebouw (ENG) of Zero Emission Building (ZEB). ZEB wordt voor nieuwbouw vanaf 2030 verplicht, maar is nog beperkt gedefinieerd.
- Binnenklimaat: Frisse Scholen klasse B of A.
- Ruimtelijk: aanvullende capaciteit voor bijvoorbeeld passend en inclusief onderwijs (lokale beleidsuitgangspunten) of de vorming van (integrale) kindcentra (IKC's).

Nieuwbouw 40 jaar

Renovatie 25 jaar

2026

Wettelijk minimum – Bbl

- BENG als eis
- Aardgasvrij bij nieuwbouw
- Frisse Scholen klasse C
 - Uitzondering op thema: luchtverversing (gebouwen na 2012 minimaal Klasse B).
 - Aanvullende thema's t.o.v. Bbl: *temperatuur, licht, fijnstof, ruimte-akoestiek en contactgeluid.*

Extra ambities

- ENG / ZEB
- Frisse Scholen klasse B of A
- Aanvullende capaciteit (m² bvo) voor passend en inclusief onderwijs
- Investeren in ruimtes (m² bvo) voor kinderopvang
- Renovatie als voorziening

2030

- ENG / ZEB als eis
- Frisse Scholen: met klasse C is het niet mogelijk om ZEB per 2030 te behalen. Te lage isolatie, te weinig hernieuwbare energie, te hoge fossiele restvraag.
 - Frisse Scholen klasse B is het advies!

2040

Ambitie IHP Waadhoeke energieneutraal

2050

Wettelijke doelstellingen

- Netto CO₂ neutraal
- 100% circulair en hernieuwbare energie.

Een nieuw gebouw wordt tenminste voor 40 jaar gebouwd. Renovatie moet de levensduur van een gebouw met 25 jaar verlengen. Die ambities bereiken, overschrijden, de in de Klimaatwet afgesproken deadline van 2050. Het devies: nu investeren in duurzame en gezonde schoolgebouwen. Daarmee wordt een tweede investering, om alsnog de klimaatdoelen te behalen, in de toekomst voorkomen.

PvE Frisse Scholen 2025

Opgesteld door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Wat adviseert de RVO zelf:

- Nieuwbouw en ingrijpende renovaties:
 - Kies in beginsel voor klasse B op alle aspecten.
- Klasse C is bedoeld voor tijdelijke huisvesting, kleinere renovaties of zeer beperkt budget.
- Klasse A bij toevoegen van extra kwaliteit of extra aandacht voor inclusief schoolgebouw.

Waarom:

Een nieuw schoolgebouw bouw je voor 40+ jaar. Het advies is niet te starten op het minimumniveau, om zodoende later herinvesteringen te voorkomen.

Klasse B past bij een nieuwe, toekomstbestendige investering.

PvE Frisse Scholen 2025

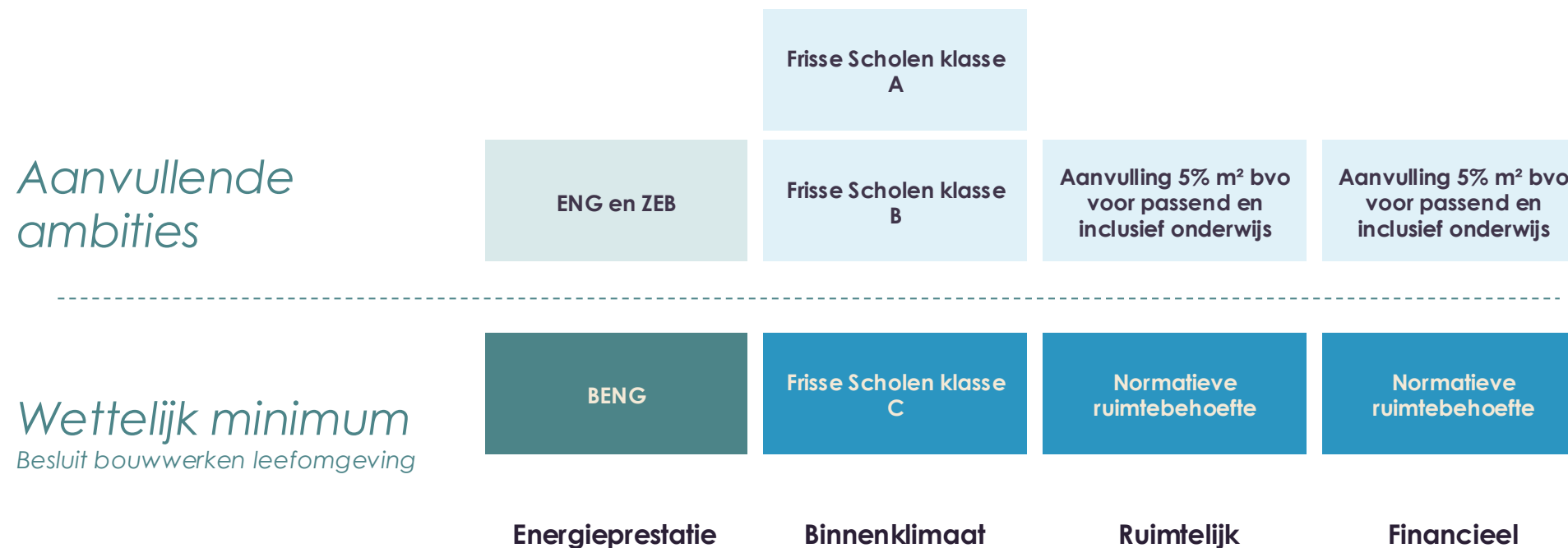
Kwaliteit binnenklimaat direct effect op:

1. **Gezondheid, leerprestaties en functioneren.**
2. **Energie & exploitatiekosten**
Vorbereid op toekomstige eisen (aardgasvrij, Paris Proof)
3. **Toekomstbestendigheid**

De meerinvestering verdient zich terug via lagere energiekosten, betere leerprestaties en een toekomstbestendig gebouw.

Normbedragen

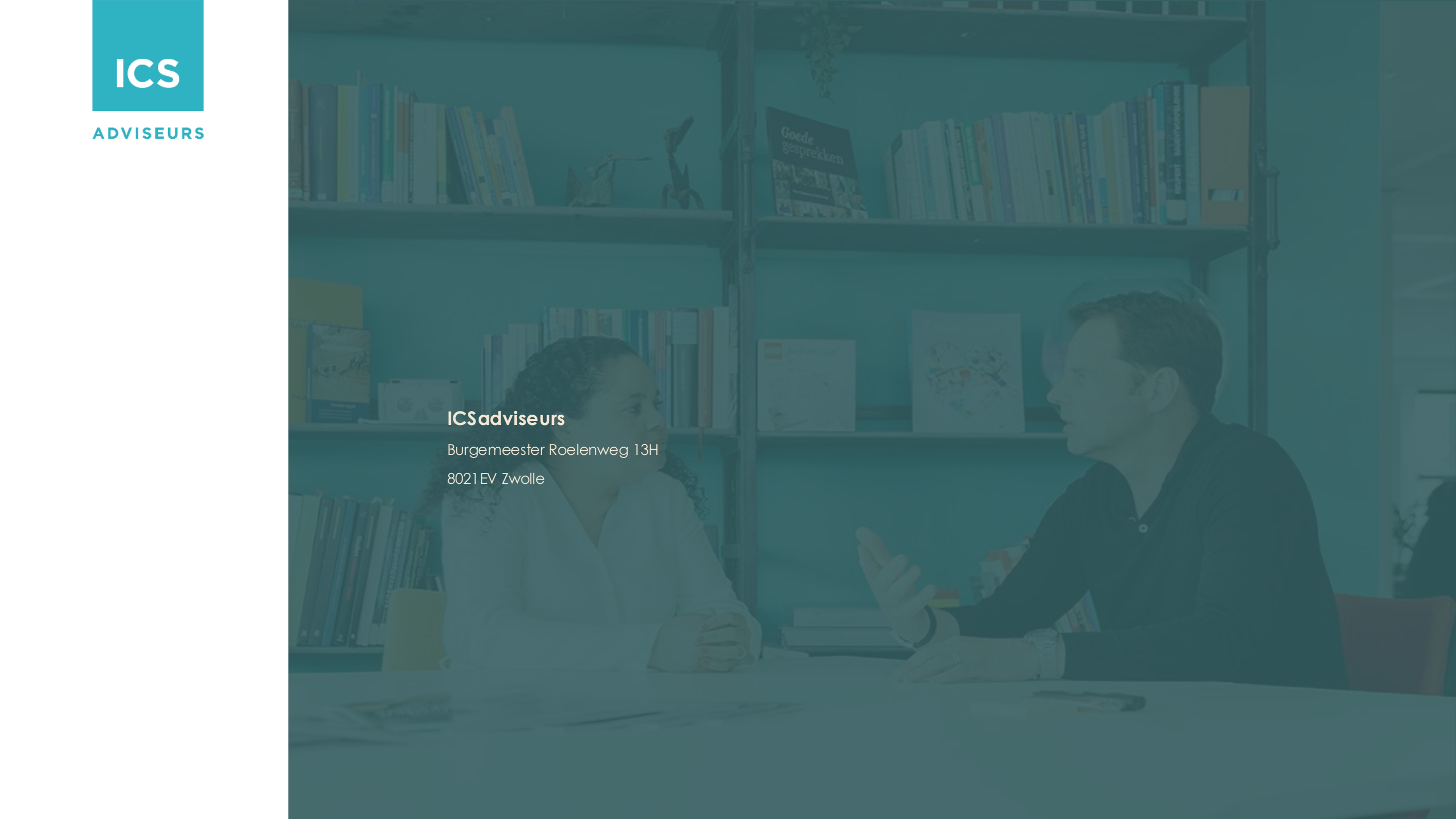
In het kwaliteitskader zijn actuele en marktconforme normbedragen gehanteerd om de investeringsomvang per project – en daarmee voor de gehele portefeuille – te berekenen. De normbedragen zijn modulair; de basis gaat uit van het wettelijk minimum dat anno 2026 geldt. Hier kunnen modules voor extra ambities aan worden toegevoegd.

Genoemde bedragen zijn op basis van stichtingskosten (bouwkosten, honoraria, onvoorzien) en inclusief BTW, gebaseerd op prijspeil 2026.

PvE Frisse Scholen 2025

Thema / Indicator	Klasse C	Klasse B	Klasse A
Ambitieniveau	<i>Minimumniveau; basisniveau conform wet- en regelgeving</i>	<i>Voorkeursniveau bij nieuwbouw & ingrijpende renovatie</i>	<i>Hoog ambitieniveau; extra kwaliteit op specifieke thema's</i>
CO ₂ -concentratie leslokalen	Max. 1.200 ppm – Bbl ligt lager	Max. 950 ppm	Max. 800 ppm
Ventilatiedebiet per persoon	Min. 6 dm ³ /s (≈ 21,6 m ³ /uur) – Bbl ligt hoger	Min. 8,5 dm ³ /s (≈ 30,6 m ³ /uur)	Min. 12 dm ³ /s (≈ 43,2 m ³ /uur)
Luchtkwaliteit toevoer	 Voldoet aan Bbl	Warmtewiel onder voorwaarden toegestaan; afgestemd op Bbl & NEN-EN 16798-1	Strengste eisen; hoge eisen aan toevoerluchtkwaliteit en spuiventilatie
Temperatuur (verblijfsruimten)	 18–25 °C (stookseizoen); min. 19 °C	Idem + extra aandacht voor zonwering & regelbaarheid	Idem + hoogste eisen zomercomfort & temperatuurbeheersing
Geluid installaties (leslokalen)	 Max. 35 dB	Max. 33 dB	Max. 30 dB
Daglicht & kunstlicht	 Basisnormen visueel comfort	Afgestemd op NEN-EN 12464-1 (2021); ledverlichting als uitgangspunt	Extra aangescherpte eisen voor daglichtkwaliteit, verblinding & lichtkwaliteit
Energie	 Voldoet aan wettelijk minimum (BENG en Bbl)	Hogere energie-efficiëntie dan wettelijk vereist	Sterk gereduceerd primair fossiel energiegebruik; hoog aandeel hernieuwbare energie
Toepassingsadvies RVO	<i>Tijdelijke huisvesting of sterk beperkt budget</i>	<i>Standaard bij nieuwbouw en ingrijpende renovatie</i>	<i>Selectief inzetten per thema waar extra kwaliteit gewenst is</i>

The background of the slide is a photograph of a man and a woman sitting at a table in a library or study, engaged in conversation. The shelves behind them are filled with books. The image is overlaid with a semi-transparent teal filter. In the top left corner, there is a teal square containing the white text 'ICS'.

ICS

ADVISEURS

ICSadviseurs

Burgemeester Roelenweg 13H

8021 EV Zwolle